

Postępowanie w przypadku wykrycia przemocy wobec osób starszych, niesamodzielnych

Jeżeli podejrzewasz, że osoba starsza jest ofiarą przemocy - porozmawiaj z nią, udziel wsparcia, zaoferuj osobistą pomoc. Większość ofiar milczy ze wstydu, strachu, bądź bezradności, albo z niewiedzy o swoich prawach. Pozostaje też często pod presją sprawców, bądź członka rodziny. Moment, kiedy krzywdzona osoba zaczyna mówić o swoich doświadczeniach bywa dla niej bardzo trudny, dlatego ważne jest potraktowanie jej z uwagą i zrozumieniem. Osoba krzywdzona powinna się przede wszystkim dowiedzieć od Ciebie, że nie jest winna temu co się dzieje, że za przemoc odpowiedzialny jest zawsze sprawca. Twoje współczucie, wsparcie może być decydujące dla jej dalszych decyzji. Informacji o przemocy nie można pozostawić, zbyć, zapomnieć. Sprawca, który czuje się bezkarny działa coraz okrutniej, a to może zagrażać zdrowiu, a nawet życiu krzywdzonego. Ujawnienie tajemnicy o dziejącej się przemocy, budzi zawsze niezadowolenie sprawcy, który z reguły wszystkiemu zaprzecza, winą obarczając krzywdzonego. Sprawca dba przecież, by jego postęпки miały miejsce bez obecności świadków.

Jeśli bezpieczeństwo osoby krzywdzonej jest zagrożone należy działać jak najszybciej, by uniemożliwić kontakt ze sprawcą. Polega to na przeprowadzeniu się osoby krzywdzonej do schroniska. W Polsce zakaz zbliżania się sprawcy do ofiary praktycznie nie jest orzekany. Osoba doświadczająca przemocy powinna w sytuacji zagrożenia wzywać policję. Poinformuj ją, że zarówno przemoc psychiczna, jak i fizyczna jest przestępstwem i że zgłoszenie sprawy Policji jest jedynym sposobem na pociągnięcie sprawcy do odpowiedzialności karnej. Wskaż instytucje lub organizacje udzielające bezpłatnych porad psychologicznych oraz prawnych, zaproponuj skorzystanie z pomocy medycznej. Nie miej wątpliwości, czy należy "wtrącać się" w życie drugiego człowieka, dla osoby starszej twoje postępowanie może być jedyną szansą na zmianę sytuacji. Postawa polegająca na udawaniu, że problemu nie ma, że to nie twój problem jest najgorszym rozwiązaniem. Ważne pytanie, na które należy sobie odpowiedzieć brzmi: *Czy potrafisz żyć ze świadomością, że konsekwencją twojej bezczynności jest krzywda wyrządzana drugiemu człowiekowi?* Jeżeli własne spostrzeżenia, intuicja, doniesienia osób trzecich wywołają w tobie przekonanie, że ktoś jest krzywdzony i potrzebuje pomocy nie bądź obojętny. Gdy chodzi o życie lub zdrowie drugiego człowieka działaj rozsądnie, racjonalnie, zdecydowanie.

Poniższe informacje przybliżą ci przebieg procedury karnej zmierzającej do wykrycia i ukarania sprawcy przemocy. Aby do tego doszło konieczne jest złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa. Przepisy kodeksu karnego pokazują, jakie mogą być zarzuty postawione sprawcy

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekłe Niepełnosprawnych oraz Niesamodzielnych w Krakowie

ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Rzeczpospolita
Polska

MAŁOPOLSKA

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt pn. Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie, dofinansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 w ramach 9. Osi priorytetowej Region spójny społecznie, Działania 9.2 usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałania 9.2.2 usługi opiekuńcze oraz interwencja kryzysowa -zit

przemocy: Ciężki uszczerbek na zdrowiu (art. 156 k.k.); Inne uszkodzenie ciała (art. 157 k.k.); Narażenie na niebezpieczeństwo (art. 160 k.k.); Pozbawienie wolności (art. 189 k.k.); Groźba karalna (art. 190 k.k.); Zmuszenie (art. 191 k.k.); Znęcanie się (art. 207 k.k.); Porzucenie (art. 210 k.k.); Uprowadzenie (art. 211 k.k.); Naruszenie nietykalności (art. 217 k.k.); Kradzież (art. 278 k.k.).

Obowiązek powiadomienia właściwych organów o swoich podejrzeniach lub popełnionym przestępstwie to przede wszystkim obowiązek społeczny, realizowany dobrowolnie, wynikający z wrażliwości i przekonania, że nie wolno być obojętnym na krzywdę drugiego człowieka. Co więcej jest to pożądana postawa społeczna, której kształtowanie popiera ustawodawca i daje temu wyraz w kodeksie postępowania karnego. *"Każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję"* (art. 304 § 1 k.p.k.). Powinność ta spoczywa na każdym z nas (na rodzinie, sąsiadach, osobach zrzeszonych w "Klubach Seniora" albo wspólnotach wyznaniowych), a także na pracownikach placówek ochrony zdrowia, ośrodków pomocy społecznej, fundacji, stowarzyszeń. W sytuacjach szczególnych, gdy mamy do czynienia z przestępstwami o dużym ciężarze gatunkowym (np. zabójstwem) obowiązek społeczny staje się zagrożonym sankcją obowiązkiem prawnym. Obowiązek prawny dotyczy instytucji państwowych i samorządowych, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu. Są one zobowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Jej artykuł 12 mówi, że osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych powzięły podejrzenie o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy wobec członków rodziny, powinny niezwłocznie zawiadomić o tym Policję lub prokuratora. W polskim prawie karnym zasadą jest ściganie przestępstw z urzędu (z oskarżenia publicznego). Zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa jest podstawową i wystarczającą przesłanką do wszczęcia postępowania w sprawach ściganych z urzędu. Zawiadomienie to wystarczy, aby Policja lub prokuratura wszczęła i prowadziła postępowanie w celu wykrycia i ukarania sprawcy.

Do przestępstw ściganych z urzędu należą: znęcanie się nad osobą najbliższą (art. 207 k.k.), obejmujące zarówno przemoc fizyczną (np. bicie, szarpanie, policzkowanie, karmienie z użyciem siły), jak i psychiczną (szantażowanie, poniżanie, straszenie); przemoc lub groźba bezprawna w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia (art. 191 k.k.), np. utrudnianie opuszczania domu, zabranianie kontaktów ze znajomymi; ciężki uszczerbek na zdrowiu (np. pozbawienia człowieka wzroku, słuchu) lub inne ciężki kalectwo (art. 156 k.k.); inne naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia na okres powyżej 7 dni (art. 157 k.k.).

Warto również wiedzieć, że istnieje kategoria **przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego**.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekłe Niepełnosprawnych oraz Niezależnych w Krakowie

ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Rzeczpospolita
Polska

MAŁOPOLSKA

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt pn. Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie, dofinansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 w ramach 9. Osi priorytetowej Region spójny społecznie, Działania 9.2 usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałania 9.2.2 usługi opiekuńcze oraz interwencja kryzysowa -zit

Wówczas tylko pokrzywdzony może złożyć skargę i dopiero wtedy postępowanie zostanie wszczęte. Taka sytuacja ma miejsce w razie: umyślnego lub nieumyślnego naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia trwającego nie dłużej niż 7 dni (art. 157 § 2 i 3 k.k.) lub naruszenia nietykalności cielesnej (art. 217 k.k.).

Jest jeszcze kategoria **przestępstw ściganych na wniosek pokrzywdzonego**. Po złożeniu wniosku ściganie toczy się z urzędu np. zgwałcenie (art.197 k.k.).

W trakcie prowadzenia dochodzenia organy ścigania mają za zadanie wyjaśnić wszystkie okoliczności, zebrać i zabezpieczyć dowody popełnienia przestępstwa. Dokumentacja, bywa, że jest jedynym dowodem, że osoba była lub jest ofiarą przemocy. Przy licznych obciążeniach biurokracją jest mało czasu na dokładne opisy w kartach pacjentów lub podopiecznych. Często od pracowników ochrony zdrowia, pracowników socjalnych, opiekunów formalnych, zależy waga przedstawionych przez osobę dowodów w sądzie, a co za tym idzie, dalszy los osoby pokrzywdzonej. Dlatego pamiętajcie o robieniu dokładnych opisów w prowadzonej dokumentacji:

- jeżeli jesteś lekarką/lekarzem pamiętaj o dokładnym wypełnieniu karty;
- jeżeli jesteś pielęgniarką/pielęgniarem, opiekunką/opiekunem, pamiętaj o odnotowaniu swoich spostrzeżeń, informacji uzyskanych od pacjenta, odnotuj, że zgłosiłaś swoje spostrzeżenia lekarzowi;
- jeżeli jesteś pracownikiem socjalnym, pamiętaj o dokładnym wypełnieniu kartoteki;
- jeżeli jesteś kuratorem pamiętaj o dokładnym wypełnieniu karty czynności;
- jeżeli jesteś kuratorem społecznym, możesz również zgłosić swoje spostrzeżenia kuratorowi zawodowemu;
- jeżeli jesteś policjantem, pamiętaj o dokładnym sporządzeniu notatki służbowej i wypełnieniu Niebieskiej Karty.

Ważne jest, by zapisać: z jakim problemem dana osoba zwróciła się, datę, kiedy się zwróciła, kiedy miało miejsce zdarzenie, o jakim opowiadała, kto brał w nim udział. Jeżeli osoba ta ma obrażenia fizyczne (np. jest posiniaczona, pobita, kuleje), ma potargane bądź brudne ubranie - należy to opisać. *Jeżeli masz jakies wątpliwości to możesz skonsultować się z inną instytucją, zapytać, co najlepiej zrobić w danej sytuacji. Jednakże Twoje wątpliwości nie zwalniają Cię z odpowiedzialności i konieczności działania.* Najbardziej uznawanym przez sądy dowodem jest obdukcja lekarska. Jest ona niestety odpłatna, stąd wiele osób nie może sobie na nią pozwolić.

Zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa może złożyć każdy, zarówno sam pokrzywdzony, jak i ty. Jeśli coś cię zaniepokoiło (widziałeś, słyszałeś), dysponujesz konkretnymi informacjami, wiadomo ci, że komuś dzieje się krzywda, jest ofiarą przemocy, chcesz pomóc, zapobiec tragedii, przyczynić się do wykrycia i ukarania sprawcy, możesz złożyć ustne lub pisemne zawiadomienie o popełnieniu

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekłe Niepełnosprawnych oraz Niezależnych w Krakowie

ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Rzeczpospolita
Polska

MAŁOPOLSKA

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt pn. Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie, dofinansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 w ramach 9. Osi priorytetowej Region spójny społecznie, Działania 9.2 usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałania 9.2.2 usługi opiekuńcze oraz interwencja kryzysowa -zit

przestępstwa (lub zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa). Zawiadomienie pisemne może być wysłane pocztą, mailem, faksem lub dostarczone osobiście do jednostki Policji lub do Prokuratury. Wówczas możesz się spodziewać wezwania w celu uzupełnienia zawiadomienia albo wezwania do złożenia zeznań w charakterze świadka. Zawiadomienie powinno spełniać wymogi pisma procesowego, tzn. zawierać oznaczenie organu, twoje dane osobowe i adres, opis sprawy, datę oraz podpis (art. 119 k.p.k.). Należy zadbać o potwierdzenie złożenia zawiadomienia np. wysyłając je listem poleconym lub prosząc o stosowną pieczęć na jego kopii.

Zawiadomienie ustne zostanie przyjęte i spisane przez funkcjonariusza Policji w formie protokołu. Jeśli zdecydujesz się na taką formę, raczej na pewno zostaniesz przesłuchany w charakterze świadka. Może to zająć trochę czasu, bo, mimo że przesłuchanie ma formę rozmowy to jego przebieg musi zostać udokumentowany, a więc wymaga spisania. Następnie zostaniesz poproszony o zapoznanie się z treścią protokołu i jego podpisanie. Pamiętaj, że masz wpływ na treść protokołu. Zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa ma obowiązek przyjąć każdy funkcjonariusz Policji na każdym posterunku, komisariacie, komendzie. Zgodnie z przepisami sprawa będzie prowadzona przez tę jednostkę, na której terenie doszło do popełnienia przestępstwa. Najlepiej, jeśli możesz od razu ustalić właściwą miejscowo jednostkę i zgłosić się właśnie do niej. Pamiętaj! Nie pozwól się odesłać! Zawiadomienie możesz złożyć również w najbliższej lub po prostu znanej ci jednostce. Funkcjonariusz nie może odmówić przyjęcia zawiadomienia tłumacząc, że to nie ich rewir, teren działania. Musi przyjąć zawiadomienie, ustalić jednostkę właściwą do prowadzenia sprawy i tam przekazać twoje zawiadomienie. Tam też zostaną podjęte kolejne czynności.

Jeżeli chcesz zachować anonimowość (nie chcesz podać swoich danych osobowych, podpisać się pod zawiadomieniem) możesz skorzystać z infolinii, anonimowo dokonać zawiadomienia w formie ustnej lub pisemnej. Najważniejsze by zawiadomienie dotarło do właściwych organów i zawierało konkretne informacje. Kiedy, gdzie, co się stało, kto brał w tym udział. Zarówno anonimowy telefon oraz anonim przesłany organom ścigania zainicjuje czynności Policji. Nawet do tego typu informacji podchodzi się poważnie, bo z doświadczenia wiadomo, że między bezpodstawnymi zawiadomieniami będącymi próbą dokuczenia komuś, zaszkodzenia, zemsty znajdują się poważne zarzuty wymagające ścigania.

Decydując się na złożenie zawiadomienia o przestępstwie oraz składając zeznania w charakterze świadka z pewnością zostaniesz poproszony o podanie swojego adresu zamieszkania, a informacja ta znajdzie się w aktach sprawy. W takiej sytuacji możesz skorzystać z rozwiązania przewidzianego w art. 191 § 3 k.p.k. i zastrzec dane dotyczące miejsca zamieszkania do wyłącznej wiadomości prokuratora lub sądu. Jest to możliwe, gdy zachodzi uzasadniona obawa użycia przemocy lub groźby bezprawnej wobec świadka lub osoby najbliższej. Wówczas pisma procesowe doręcza się do instytucji, w której świadek jest zatrudniony lub na inny wskazany przez niego adres.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekłe Niepełnosprawnych oraz Niezależnych w Krakowie

ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Rzeczpospolita
Polska

MAŁOPOLSKA

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt pn. Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie, dofinansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 w ramach 9. Osi priorytetowej Region spójny społecznie, Działania 9.2 usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałania 9.2.2 usługi opiekuńcze oraz interwencja kryzysowa -zit

Jeżeli złożyłeś zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, ale nie jesteś osobą pokrzywdzoną twoje prawa są ograniczone, ponieważ nie jesteś stroną w sprawie. Możesz jedynie oczekiwać pisemnej decyzji o: wszczęciu postępowania przygotowawczego, odmowie jego wszczęcia oraz umorzeniu postępowania. Taka informacja powinna trafić do Ciebie w ciągu 6 tygodni od dnia złożenia zawiadomienia. Jeśli tak się nie stanie możesz złożyć zażalenie do prokuratora.

Procedura Niebieskiej Karty - jest to procedura interwencji w sprawach przemocy domowej. Ułatwia rozpoznawanie i dokumentowanie takich przypadków i organizowanie pomocy w środowiskach lokalnych.

Problemy, które dotyczą osób starszych dotyczą również spraw majątkowych, m.in. alimentów, darowizny, obowiązku przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny. **Obowiązek alimentacyjny** obciąża w pierwszej kolejności najbliższą rodzinę w linii prostej, a następnie rodzinę w linii bocznej (art. 128 k.r.o.). Dlatego w pierwszej kolejności osoby potrzebujące mają prawo żądać świadczeń od dzieci. Jeśli z jakiegoś powodu dzieci nie są w stanie sprostać temu obowiązkowi, do płacenia zobowiązane są wnuki. Po wyczerpaniu tych opcji istnieje możliwość domagania się świadczeń od rodzeństwa i ich rodzin. Pomoc finansowa w postaci obowiązku alimentacyjnego należna jest osobom, które znalazły się w niedostatku (art. 133 §2 k.r.o.). Niedostatek powstaje nie tylko wtedy, gdy osoba nie posiada żadnych środków do życia, ale również wtedy, gdy nie potrafi zaspokoić swoich uzasadnionych potrzeb. O wysokości alimentów decyduje sąd traktując indywidualnie każdy przypadek. Sąd bierze pod uwagę sytuację życiową i potrzeby osoby domagającej się alimentów oraz możliwości osób pozwanych. Gdy sytuacja ulega zmianie, każda ze stron może domagać się zmiany wysokości zasądzonych alimentów. Zmianą, która usprawiedliwia żądanie podwyższenia świadczeń może być wzrost usprawiedliwionych potrzeb osoby uprawnionej, jak i wzrost dochodów osoby płacącej alimenty. Sytuacja odwrotna jest przesłanką do obniżenia obowiązku alimentacyjnego. W celu zmiany wysokości świadczenia wnosi się pozew o podwyższenie lub obniżenie alimentów do sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania powoda lub pozwanego. W przypadku **darowizny** warto poznać dwa zagadnienia: służebności osobistej i odwołanie darowizny. **Służebność osobista** - jeżeli ktoś chce podarować mieszkanie dziecku, wnukowi bądź innej osobie, to może obciążyć to mieszkanie tzw. służebnością osobistą mieszkania. Darczyńca ma wówczas możliwość korzystania z cudzej nieruchomości poprzez zamieszkiwanie w niej oraz korzystanie z pomieszczeń i urządzeń przeznaczonych do wspólnego użytku mieszkańców budynku (art. 302 § 1 k.c.). U notariusza należy sporządzić umowę darowizny i ustanowienia służebności osobistej. Istnieje możliwość odwołania darowizny. Daje nam ją artykuł art. 898 Kodeksu cywilnego. Darczyńca może **odwołać darowiznę** tylko i wyłącznie wtedy, gdy obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności. Oznacza to, że obdarowany musi dopuścić się wobec darczyńcy czynów o dużym natężeniu złej woli, może to być np. popełnienie przez obdarowanego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu, czci lub mieniu darczyńcy (np. pobicie darczyńcy, zniesławienie albo kradzież jego mienia), znęcanie się nad nim psychiczne bądź fizyczne, kierowanie

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekłe Niepełnosprawnych oraz Niezależnych w Krakowie

ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Rzeczpospolita
Polska

MAŁOPOLSKA

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt pn. Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie, dofinansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 w ramach 9. Osi priorytetowej Region spójny społecznie, Działania 9.2 usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałania 9.2.2 usługi opiekuńcze oraz interwencja kryzysowa -zit

w jego stronę poważnych gróźb, pozostawienie darczyńcy bez koniecznej pomocy, obmawianie darczyńcy wobec osób trzecich o postępowanie, które godzi w jego dobre imię, odmowa pomocy w chorobie itp.). Jeżeli mimo takiego niewdzięcznego zachowania darczyńca przebaczy obdarowanemu, wówczas darowizny nie będzie można odwołać. Za rażącą niewdzięczność na pewno nie będą uznane zwyczajne kłótnie czy nieporozumienia rodzinne. Darczyńca może odwołać darowiznę tylko w ciągu roku od momentu kiedy dowiedział się o rażącej niewdzięczności obdarowanego. Aby odwołać darowiznę, darczyńca musi złożyć obdarowanemu oświadczenie na piśmie o odwołaniu darowizny. Jeżeli obdarowany nie będzie chciał zwrócić przedmiotu darowizny, wówczas należy wystąpić do sądu cywilnego z powództwem o stwierdzenie obowiązku złożenia przez obdarowanego oświadczenia woli co do przeniesienia własności z powrotem na darczyńcę. **Obowiązek przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny.** Konflikty występujące pomiędzy małżonkami nierzadko koncentrują się wokół spraw finansowych i przyjmują formę przemocy ekonomicznej. Dzieje się tak wtedy, gdy jeden z małżonków odmawia świadczenia na wspólne utrzymanie, bądź twierdzi, że każda strona ma wносить taką samą sumę pieniędzy na wspólne utrzymanie (co jest problemem w sytuacji, gdy istnieją znaczne różnice w wysokości dochodów np. emerytur). Warto wiedzieć, że kodeks rodzinny nakłada na każdego z małżonków obowiązek współdziałania dla dobra rodziny. Oznacza to również obowiązek przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny (art. 27 k.r.o.). Spoczywa on w równym stopniu na obojgu małżonkach. Istotą tej zasady jest zapewnienie środków materialnych umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie rodziny jako całości przy zachowaniu zasady równej stopy życiowej. Oznacza to, że niezależnie od wysokości dochodów każdego małżonka, oboje mają prawo do takich samych warunków życia. Każdy ma łożyć na utrzymanie rodziny nie taką samą sumą pieniędzy, ale proporcjonalną do wysokości emerytury, jaką uzyskuje. Na potrzeby rodziny składają się potrzeby typowo osobiste (np. wyżywienie, odzież), jak również potrzeby majątkowe (utrzymanie domu, samochodu itp.). W przypadku, gdy jeden z małżonków odmawia łożenia na wspólne utrzymanie należy do sądu rodzinnego złożyć wniosek o przyczynianie się do zaspokajania potrzeb rodziny.

Piśmiennictwo:

1. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555)
2. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553)
3. Poradniki prawne dla kobiet, Centrum Praw Kobiet: "... jeśli jesteś ofiarą przemocy", Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2008, "...O pomocy społecznej", Warszawa 2007, "...O alimentach i świadczeniach rodzinnych", Warszawa 2006.
4. Poradnik dla kobiet pełnych życia i werwy "Wygrać starość", Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2004.
5. Niezbędnik Psychologa "Przemoc wobec kobiet w rodzinie", Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2007.
6. Niezbędnik Lekarza "Przemoc wobec kobiet w rodzinie", Centrum Praw Kobiet, Warszawa

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekłe Niepełnosprawnych oraz Niezależnych w Krakowie

ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Rzeczpospolita
Polska

MAŁOPOLSKA

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt pn. Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie, dofinansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 w ramach 9. Osi priorytetowej Region spójny społecznie, Działania 9.2 usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałania 9.2.2 usługi opiekuńcze oraz interwencja kryzysowa -zit

2008.

7. Niezbędnik Pracodawcy "Przemoc wobec kobiet w rodzinie", Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2007.
8. Bandura-Madej W., Dobrzyńska-Mesterhazy A.: Przemoc w rodzinie. Wydawnictwo UJ, Kraków 2000.

Źródło zdjęcia: <https://www.canva.com/photos/>

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekle Niepełnosprawnych oraz Niezamieszkałych w Krakowie

ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Rzeczpospolita
Polska

MAŁOPOLSKA

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt pn. Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie, dofinansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 w ramach 9. Osi priorytetowej Region spójny społecznie, Działania 9.2 usługi społeczne i zdrowotne, Poddziałania 9.2.2 usługi opiekuńcze oraz interwencja kryzysowa -zit